

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy JUDr. Aleše Zezuly a soudců JUDr. Zuzany Völflové a JUDr. Pavla Toufara v právní věci žalobce ██████████, narozeného ██████████, bytem ██████████, zastoupeného Mgr. Janem Koptišem, advokátem se sídlem v Českých Budějovicích, Široká 432/11, proti žalované **České republice – Ministerstvu spravedlnosti**, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, identifikační číslo osoby 00025429, jehož jménem jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, se sídlem v Praze 2, Rašínovo nábřeží 390/42, identifikační číslo osoby 69797111, o nemajetkovou újmu, o odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. srpna 2017, č.j. 12 C 250/2015-207, **t a k t o :**

- I.** Rozsudek soudu prvního stupně **s e** v části výroku **II. m ě n í** tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci dalších 40.000 Kč s 8,05% úroky z prodlení ročně z částky 40.000 Kč od 27.11.2015 do zaplacení ve lhůtě do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, v části výroku **II.**, o zamítnutí žaloby ohledně částky 900.000 Kč s 8,05% úroky z prodlení ročně z částky 900.000 Kč ode dne 27.11.2015 do zaplacení, **s e** rozsudek soudu prvního stupně **p o t v r z u j e**.
- II.** Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů částku 99.220 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. Jana Koptiše.

Odůvodnění:

V označené věci Okresní soud v Českých Budějovicích (dále „soud prvního stupně“) uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 60.000 Kč s úroky z prodlení ve výši 8,05 % ročně jdoucími z této částky od 27.11.2015 do zaplacení (výrok I.), žalobu ohledně částky 940.000 Kč s příslušenstvím zamítl (výrok II.) a žalované uložil povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 137.322,90 Kč (výrok III.).

Žalobce se původně žalobou domáhal zaplacení částky 1.191.431 Kč s příslušenstvím, z čehož částka 191.431 Kč představovala náhradu škody ve výši nákladů uhrazených žalobcem na odměnu obhájce a znalecké posudky v trestním řízení, které skončilo zproštěním obžaloby poškozeného žalobce (s odkazem na rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 8.7.2014, sp. zn. 4 T 122/2013, a rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30.4.2015, sp. zn. 4 To 762/2014). Po zahájení řízení žalovaná částku 191.431 Kč žalobci dobrovolně uhradila, žaloba byla v tomto rozsahu vzata zpět a soud prvního stupně svým částečným rozsudkem ze dne 17.1.2017, č.j. 12 C 250/2015-136, řízení částečně zastavil a rozhodl o povinnosti žalované zaplatit žalobci úrok z prodlení ve výši 6.257 Kč. Předmětem dalšího řízení byl nárok na náhradu nemajetkové újmy ve výši 1.000.000 Kč z důvodu vydání nezákonného rozhodnutí v rámci trestního stíhání žalobce pro dva skutky ze dne 13.9.2012 a 28.3.2013, kvalifikované jako přečin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), a přečin obecného ohrožení z nedbalosti podle § 273 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku. Skutky byly definovány tak, že žalobce 13.9.2012 v 07:55 hodin při jízdě po Novohradské ulici v Českých Budějovicích jako řidič osobního automobilu narazil přední částí vozidla do zde jdoucího [REDAKCE], který náraz nepřežil, dále 13.9.2012 žalobce v 07:55 hodin v Českých Budějovicích při jízdě po Žižkově ulici ve směru od ulice U Tří lvů v prostoru křižovatky na Senovážném náměstí jako řidič prostředku hromadné veřejné přepravy vyjel mimo komunikaci a po průjezdu parkem a parkovištěm před budovou České pošty narazil do zdi této budovy, aniž došlo ke zranění sedmnácti cestujících uvnitř autobusu či dalších osob. Žalobce, jemuž za uvedené přečiny hrozil trest odnětí svobody až šesti let, byl po více než dvou letech (trestní stíhání trvalo od 18.12.2012 do 30.4.2015) obžaloby pro uvedené skutky zproštěn podle § 226 písm. b) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a následovala ještě obnova řízení. V trestním řízení bylo provedeno velké množství důkazů, včetně znaleckých posudků z oboru zdravotnictví a z oboru městská a silniční doprava. Soud prvního stupně věc po právní stránce hodnotil podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpŠk“), a s přihlédnutím k tomu, že žalobce uplatnil u žalované svůj nárok včas (v souladu s ustanovením § 14 OdpŠk), odpovědnost státu (žalované) za způsobenou nemajetkovou újmu žalobce dovodil. Žalobci přiznal odškodnění formou peněžitého plnění v souladu s ustanovením § 31a OdpŠk, neboť konstatování porušení práva s ohledem na okolnosti posuzovaného případu (viz dále) nepostačuje. V otázce stanovení výše nemajetkové újmy soud prvního stupně vzal do úvahy zejména povahu trestní věci žalobce, délku trestního řízení a následky způsobené

trestním stíháním v osobnostní sféře poškozeného. S odkazem na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu České republiky (rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 67/2016, R 52/2012 a R 112/2012) označil za podstatné, že žalobce byl stíhán pro skutky spáchané z nedbalosti, ohrožen byl trestem odnětí svobody v horní hranici šesti let a délka trestního stíhání (viz shora) se jeví s ohledem na obtížnost dokazování jako přiměřená a odůvodnitelná. Námitky žalobce vůči postupu orgánů činných v trestním řízení při provádění dokazování soud prvního stupně odmítl, je-li na úvaze soudu, které důkazy v trestním řízení provede. Trestní řízení se po skutkové stránce týkalo závažných dopravních nehod, v prvním případě se smrtelným následkem a v druhém případě s ohrožením nejméně sedmnáct osob. Trestní stíhání žalobce zasáhlo v jeho osobním a rodinném životě, neboť začal trpět poruchou přizpůsobení a ve vztahu k rodinnému životu začal být apatický. Po druhé nehodě byl v pracovní neschopnosti až do 30.9.2014, následně mu byl přiznán částečný invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně (viz rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 10.11.2014, č.j. ██████████). Původní pracovní poměr (povolání řidiče) žalobce nepozbyl, ovšem výkon povolání je ohrožen výskytem poruch vědomí poškozeného, jejichž původ nebyl spolehlivě zjištěn a které k opakovaným dopravním nehodám vedly. Tyto poruchy nejsou důsledkem trestního řízení, neboť první z nich se u žalobce objevila ještě před zahájením stíhání. Podíl jednotlivých příčin rozvoje duševní poruchy žalobce nelze spolehlivě stanovit, avšak jednou z hlavních příčin bylo právě trestní stíhání žalobce. Žalobce zůstal členem dopravní komise rady města a předsedou odborové organizace zaměstnanců Dopravního podniku města České Budějovice, a.s., nemožnost kandidatury poškozeného v komunálních volbách označil soud prvního stupně za neprokázanou hypotézu. Přihlédl rovněž k tomu, že v důsledku trestního stíhání žalobce byla postižena dcera žalobce (psychiatrické onemocnění spojené s pobytem v léčebně), avšak zdůraznil, že soud v tomto řízení odškodňuje pouze nárok žalobce, nikoliv újmu způsobenou jeho rodinným příslušníkům. Výši odškodnění žalobce porovnal s nemajetkovou újmou, které byla přiznána jinému poškozenému ██████████ ve věci soudu prvního stupně pod sp. zn. 27 C 99/2015; stanovená újma ve výši 228.000 Kč reagovala na trestní stíhání poškozeného (následně obžaloby zproštěného) pro trestné činy hospodářské povahy s maximální sazbou trestu odnětí svobody až na dvanáct let, trestní stíhání trvalo čtyři roky, případ byl rozsáhle celostátně medializován a poškozený pobýval v cele předběžného zadržení. Protože na základě shora uvedených okolností v posuzované věci žalobce byl zásah do osobnostní sféry žalobce podstatně méně intenzivní, soud prvního stupně určil výši nemajetkové újmy částkou 60.000 Kč a ve zbylém rozsahu žalobu zamítl. O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 142 odst. 3 a dílem podle § 146 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“).

Rozsudek soudu prvního stupně napadl žalobce odvoláním, směřujícím proti výroku II., o částečném zamítnutí žaloby, a proti výroku III., o náhradě nákladů řízení. Odvolatel především namítal, že soudem prvního stupně zvolený komparativní případ poškozeného ██████████ není adekvátní s odkazem na jiné soudem rozhodnuté spory stíhaného a obžaloby zproštěného starosty a následně pouze zastupitele malé obce pro trestné činy porušování povinnosti při správě cizího majetku, zneužití pravomoci veřejného činitele, zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění a podvodu, či stíhané a obžaloby zproštěné ženy pro podezření ze spáchaní trestného činu pojistného podvodu ve stádiu pokusu; v prvním případě byla soudem přiznána nemajetková újma v částce 150.000 Kč, ve druhém ve výši

50.000 Kč, u prvně uvedené věci stíhání trvalo přes jeden a půl roku s hrozbou odnětí svobody na tři roky, v druhé věci probíhalo téměř rok a půl s hrozbou odnětí svobody na dva roky. Podle názoru odvolatele délka a průběh řízení v jeho trestní věci nebyly obvyklé (např. policejním orgánem nebyl včas proveden zcela stěžejní výslech svědka [REDACTED]) a stíhání negativně dopadlo do života žalobce a jeho blízkých. Z těchto důvodů žalobce navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil a žalobci přiznal „vyšší částku zadostiučinění za nemajetkovou újmu“.

Žalovaná se k odvolání vyjádřila tak, že soudem prvního stupně přiznanou částku 60.000 Kč považuje za přiměřenou a navrhuje rozsudek v odvoláním napadeném rozsahu potvrdit. Ministerstvo spravedlnosti České republiky v poslední době řešilo obdobný případ jako v posuzované věci, kdy poškozený byl trestně stíhán za usmrcení z nedbalosti, konkrétně automobilem přejel dítě na parkovišti u supermarketu, trestní stíhání do doby zproštění obžaloby trvalo čtyřicet měsíců a v osobnostní sféře měl žadatel srovnatelné následky jako žalobce. V tomto případě Ministerstvo spravedlnosti nárok mimosoudně uznalo a žadateli vyplatilo na nemajetkové újme částku 100.000 Kč.

Nadepsaný odvolací soud (viz § 10 odst. 1 o.s.ř.) projednal odvolání, které bylo podáno včas, přípustně a k tomu legitimovaným účastníkem (viz § 204 odst. 1, § 202, § 90 a § 201 o.s.ř.) postupem podle § 214 odst. 1 o.s.ř. a dospěl k závěru, že odvolání je částečně opodstatněné. Výrok I. rozsudku soudu prvního stupně, jímž byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci na nemajetkové újme částku 60.000 Kč s příslušenstvím, nebyl odvoláním napaden a samostatně dospěl do právní moci (srov. § 206 o.s.ř.).

Námítky odvolatele se logicky netýkaly právního základu uplatněného nároku včetně peněžní formy poskytnutého zadostiučinění, takže v tomto ohledu odvolací soud ve stručnosti pouze potvrzuje dílčí právní závěry soudu prvního stupně, které jsou konformní se zákonnou úpravou a s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu a Ústavního soudu (viz především § 31a odst. 1 a odst. 2 OdpŠk, srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. března 2011, sp. zn. 30 Cdo 2742/2009, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2015, sp. zn. 30 Cdo 1989/2015).

Z průběhu řízení před soudem prvního stupně a z odvolacích námitek je zřejmé, že ob stojí soudem prvního stupně nalezený rozhodný skutkový stav věci, na jehož podrobnosti lze ve znění odůvodnění napadeného rozsudku odkázat. Řízení před soudem prvního stupně rovněž nebylo zatíženo žádnou podstatnější vadou, k níž by odvolací soud byl povinen přihlédnout (srov. § 212a odst. 5 o.s.ř.).

Ve stěžejní otázce výše náhrady za nemajetkovou újmu poškozeného soud prvního stupně přihlédl ke všem významnějším aspektům případu a principiálně respektoval relevantní hlediska vymezená judikaturou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. ledna 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2012, sp. zn. 30 Cdo 2256/2011). Ačkoliv odvolací soud k řadě rozhodných momentů případu, uváděných soudem prvního stupně, nemá výhrad, domnívá se současně, že některým hlediskům musí být věnována větší pozornost. Samotná délka trestního řízení vůči poškozenému (viz shora) je v posuzovaném případě jistě odůvodnitelná složitostí

dokazování a opatrováním několika znaleckých posudků, takže v tomto smyslu je přiměřená. Na straně druhé platí, že „každé trestní stíhání ovlivňuje osobní život trestně stíhaného, na kterého je sice do okamžiku právní moci meritorního rozhodnutí třeba pohlížet jako na nevinného, avšak samotný fakt trestního stíhání je zátěží pro každého. Již samotné trestní stíhání výrazně zasahuje do soukromého a osobního života jednotlivce, do jeho cti a dobré pověsti, a to tím spíše, jedná-li se o obvinění „liché“, což je posléze pravomocně stvrzeno zprošťujícím rozsudkem soudu, podle něhož se skutek, z něhož byl jednatel obviněn a obžalován, nestal, případně nebyl trestným činem“ (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 17.6.2008, sp. zn. II. ÚS 590/08, N 108/49 Sb NU 567 § 33). Jestliže v této souvislosti zásah do osobnostních práv poškozeného trval déle než dva roky a měl významný vliv na postupný nárůst újmy poškozeného, u něhož se rozvinula psychická porucha přizpůsobivosti, je nutno uvažovat o vyšším odškodnění odvolatele než na úrovni 60.000 Kč. Přihlédnout je rovněž nutno k intenzitě narušení rodinné sféry života žalobce, který zátěž pociťoval mimo jiné rovněž prostřednictvím psychických následků své nezletilé dcery.

Přiznání vyšší nemajetkové újmy (tj. nad celkem 100.000 Kč) brání následující okolnosti posuzovaného případu:

A/ Poškozený byl trestně stíhán pro nedbalostní delikt způsobený v dopravě, který se obecně nesetkává s intenzivnějším veřejným odsudkem (kritikou) jako v případech úmyslné trestné činnosti, ať již hospodářské či násilné povahy (shovívavější postoj veřejnosti k nedbalostním trestným činům v dopravě lze lapidárně shrnout do obecného názoru, že „to se může stát každému /řidiči/“).

B/ S předchozí úvahou souvisí mediální sledovanost případu, která se v případě trestního řízení proti poškozenému odehrávala na regionální úrovni. Z dokazování před soudem prvního stupně vyplývá, že regionální média o případech neinformovala „se zlým záměrem“ poškodit odvolatele (nejmenovala jej a zmínila možnou zdravotní příčinu nehody) a zcela pochopitelně, jakož i vhodným způsobem reagovala na samotné skutky – dopravní nehody, při nichž v první věci došlo k usmrcení osoby a v druhé věci se nehoda prostředku hromadné dopravy stala přímo v centru Českých Budějovic.

C/ Poškozený nebyl v souvislosti s trestním stíháním omezen na osobní svobodě.

D/ Okolnosti zahájení trestního stíhání, jeho průběhu a důvod zproštění obžaloby nepřisvědčují svévolnému a liknavému přístupu (postupu) orgánů činných v trestním řízení.

E/ Poškozenému nebylo v důsledku trestního stíhání výrazněji zasaženo do jeho pracovní a veřejně činné sféry, neboť jeho pracovní poměr (není až tak podstatné, z jakého konkrétního důvodu) zůstal zachován a totéž platí o jeho odborářské a komunální aktivitě.

Ze všech shora uvedených důvodů odvolací soud napadený rozsudek v části výroku o zamítnutí žaloby změnil a žalobci vůči žalované přiznal za nemajetkovou újmu dalších 40.000 Kč s příslušnými úroky z prodlení, jejichž běh v zákonné výši začíná dnem následujícím po uplynutí lhůty pro mimosoudní vyrovnání ze strany státu. Procesně vzato byl rozsudek soudu prvního stupně změněn ve shodě s ustanovením § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř.

a ve zbylém rozsahu o zamítnutí žaloby (pro částku 900.000 Kč s příslušenstvím) byl přezkoumávaný výrok podle § 219 o.s.ř. potvrzen jako věcně správný.

Celková výše náhrady za nemajetkovou újmu 100.000 Kč (již pravomocně přisouzených 60.000 Kč a rozhodnutím odvolacího soudu přiznaných dalších 40.000 Kč) koresponduje krom zmíněných podstatných okolností případu i s tím, že žalovaná na této úrovni plnila náhradu nemajetkové újmy poškozenému mimosoudně v obdobném (komparativním) případě.

V důsledku dílčí změny napadeného rozsudku odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů a uvedené právo přiznal (shodně jako soud prvního stupně) ve sporu úspěšnému žalobci (§ 224 odst. 2 ve spojení s § 142 odst. 3 o.s.ř.), závisela-li výše náhrady za nemajetkovou újmu na úvaze soudu (viz § 142 odst. 3 o.s.ř.); částečně byla povinnost k náhradě nákladů řízení žalované uložena v důsledku jejího chování, které z procesního hlediska vedlo k dílčímu zastavení řízení (viz § 224 odst. 2 o.s.ř. ve spojení s § 146 odst. 2 o.s.ř.). Tarifní hodnotou pro výpočet odměny advokáta žalobce u nároku na náhradu nemajetkové újmy je částka 50.000 Kč (§ 9 odst. 4 písm. a/ a § 7 bod 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb /advokátní tarif/, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „AT“, viz dále např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013). K této hodnotě je nutno přičíst tarifní hodnotu druhého žalobou uplatněného nároku na náhradu škody ve výši 191.431 Kč, takže od počátku řízení do okamžiku dílčího zpětvzetí žaloby (včetně tohoto úkonu) představuje odměna advokáta z tarifní hodnoty 241.431 Kč částku 9.300 Kč za jeden úkon právní služby (viz § 7 bod 6 AT), tj. odměna za pět úkonů právní služby (za převzetí a přípravu zastoupení, za sepis žaloby, za dvě porady advokáta s klientem a za dílčí zpětvzetí žaloby včetně s ním spojeného podání ve věci samé - viz § 11 odst. 1 písm. a/ a písm. d/ AT) činí 46.500 Kč. Protože další průběh řízení poté, co žaloba byla dílem vzata zpět, se fakticky netýkala nároku ve výši 191.431 Kč, představuje odměna advokáta za jednotlivé úkony právní služby částku 3.100 Kč (§ 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. a/ AT) a konkrétně se jedná o odměnu za účast advokáta při ústních jednáních soudu prvního stupně ve dnech 26.7.2016, 13.9.2016, 17.1.2017 a 15.8.2017, jakož i účast na jednání odvolacího soudu 5.12.2017, přesáhla-li délka jednoho jednání dvě hodiny a délka jednání ze dne 17.1.2017 čtyři hodiny (za jednání náleží advokátu žalobce odměna za osm úkonů právní služby po 3.100 Kč); s připočtením odměny za další úkony právní služby advokáta (za sepis návrhu na vydání mezitímního rozsudku, tj. podání ve věci samé, a za sepis meritorního odvolání - viz § 11 odst. 1 písm. d/ a g/ AT) představuje odměna za úkony právní služby advokáta pouze ve věci náhrady za nemajetkovou újmu 31.000 Kč (10 x 3.100 Kč). K součtu zmíněných odměn ve výši 77.500 Kč (46.500 + 31.000 Kč) náleží žalobci paušální náhrady hotových výdajů ve výši 4.500 Kč (15 x 300 Kč - § 13 AT) a 21% daň z přidané hodnoty v částce 17.220 Kč (viz § 137 odst. 3 o.s.ř.). Účelné náklady žalobce před soudy obou stupňů ve výši 99.220 Kč uhradí žalovaná žalobci k rukám jejího advokáta v obvyklé lhůtě splatnosti (§ 160 odst. 1 a § 211 o.s.ř.).

P o u č e n í : Proti rozsudku odvolacího soudu v části, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně, a proti výroku o náhradě nákladů řízení není dovolání přípustné (srov. § 238 odst. 1 písm. c/ o.s.ř.).

Proti rozsudku odvolacího soudu ve výroku o potvrzení části rozsudku soudu prvního stupně je přípustné dovolání, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (srov. § 237 o.s.ř.).

Účastník může dovolání podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni (§ 240 odst. 1 věta první o.s.ř.).

O dovolání by rozhodoval Nejvyšší soud ČR se sídlem v Brně.

Pravomocné rozhodnutí soudu lze na návrh oprávněné osoby soudně či exekučně vykonat, nebude-li dobrovolně splněna povinnost výrokem rozhodnutí uložená.

Krajský soud v Českých Budějovicích
dne 5. prosince 2017

JUDr. Aleš Z e z u l a , v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jana Švepešová